

BELEIDSPLAN PROTESTANTSE GEMEENTE KOGGENLAND

2018-2023

Voor u ligt het beleidsplan van de Protestantse Gemeente Koggenland voor de periode 2018-2023. Dit beleidsplan is de leidraad voor de Kerkenraad, die ernaar zal streven de doelstellingen die in het beleidsplan zijn geformuleerd te realiseren.

Inleiding

De Protestantse Gemeente Koggenland streeft er naar een open geloofsgemeenschap te zijn voor een ieder die gelooft in de ene God, zoals die tot ons komt via de Bijbel. De gemeente wil aan dit geloof gestalte geven in zondagse vieringen, maar net zo goed in doordeweekse activiteiten en in alle mogelijke andere vormen van contact binnen de gemeente.

De Bijbel is de bron van geloof, hoop en liefde van waaruit wij als gemeente willen leven. Deze boodschap zet ons aan tot omzien naar elkaar. In navolging van Jezus Christus willen wij zijn boodschap van het Koninkrijk van God vorm geven in onze dorpen en in de wereld. Telkens weer roept God daarvoor mensen in zijn dienst.

Door het geloof in God en in het geloof dat de Heilige Geest ons ook vandaag nog inspireert, mogen wij kerkelijke gemeente zijn. In de ruimte die de Geest voor ons schept worden wij uitgenodigd gestalte te geven aan gemeenschap. In die ruimte delen alle gemeenteleden, hoewel het niet tot hen beperkt blijft. De Protestantse Gemeente Koggenland wil een blijvende plaats innemen binnen de gemeenschap en voelt zich geroepen een luisterend oor te zijn voor de noden die er binnen de kerkelijke gemeente alsook daarbuiten zijn.

Kerkenraad

Vanuit alle gemeenteleden zijn er leden geroepen en gekozen om het beleid gestalte te geven. Dat zijn diegenen die de ambten bedienen; leden van de kerkenraad met de ambten die daar deel van uitmaken zoals omschreven in de Kerkorde. Zij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleidsplan zoals dat omschreven wordt. Daarnaast kent de gemeente andere vrijwilligers, die geroepen zijn tot vele andere incidentele of structurele taken binnen de geloofsgemeenschap. De kerkenraad dient een duidelijke visie te hebben over de toekomst van de gemeente en ten dienste hiervan beleid te ontwikkelen voor de periode zoals hierboven genoemd.

Huidige situatie

De gemeente kent diversiteit in geloofsopvattingen en biedt hier nadrukkelijk ook de ruimte toe. Dit karakter willen wij zoveel mogelijk behouden en naar buiten toe uitdragen.

De gemeente bestaat uit totaal tien dorpskernen met elk hun eigen karakter, te weten: Scharwoude, Grosthuisen, Avenhorn, De Goorn, Berkhout, Bobeldijk, Zuidermeer, Spierdijk, Ursem en Rustenburg.

De gemeente is een kleine gemeente met 302 geregistreerden, waarvan 116 belijdende leden, 120 doopleden en 66 niet-leden (stand september 2017). De leeftijdsopbouw die sterk onderhevig is aan vergrijzing.

Situatie september 2017

Leeftijd	doopl	bel.l	niet-lid	totaal	actief betrokken	niet actief	kerkenraadslid
0-9	9	-	-	9	-	9	-
10-19	13	-	1	14	3	11	-
20-29	10	1	1	12	-	12	-
30-39	9	2	4	15	2	13	-
40-49	15	5	3	23	5	18	1
50-59	14	9	7	30	6	24	-
60-69	25	23	17	65	8	57	2
70-79	12	36	21	69	17	52	5
80-89	3	28	9	40	9	31	-
90+	1	11	-	12	5	7	-
Totaal	111	115	63	289*	55**	234	8

* Hierbij zijn niet geteld de leden die aangevinkt staan als 'wenst geen contact', dat verklaart ook het verschil met de ledenaantallen genoemd in bovenstaande lopende tekst

** Hierbij zijn geteld de gemeenteleden die bij andere activiteiten dan de zondagse eredienst betrokken zijn, zoals bij de gespreksgroep en bij de diensten in de tehuizen. Kijkt men puur naar de betrokkenheid in de zondagse dienst, dan komt men tot circa 45 personen die in meerdere of mindere mate regelmatig naar de kerk komen.

Doelen van de gemeente

Als gemeente willen wij dienstbaar zijn aan onze naasten in de ruimste zin van het woord. Wij willen het vormen en behouden van een gemeenschap bevorderen in de ruimste zin van het woord naar persoon en geloofsovertuiging. De kerkenraad streeft er naar de waarde van de zondagse eredienst en andere vieringen in onze gemeente te bewaren. Echter, 'samen kerk zijn' blijft niet voorbehouden aan de zondagse eredienst; gestreefd moet ook worden andere activiteiten te ontwikkelen van vieren en leren rondom het Woord. Voorts willen wij apostolair en diaconaal aanwezig zijn in de samenleving van onze dorpen en in de wereld.

In het navolgende valt dit streven uiteen in een aantal aandachtspunten, in volgorde van belangrijkheid:

- 1 Diaconaal dienstbetoon
- 2 Samenwerking
- 3 Beheer (College van Kerkrenmeesters)
- 4 Pastorale zorg
- 5 Eredienst
- 6 Kerkenraad

1 Diaconaal dienstbetoon

Het speerpunt van onze diaconie is armoedebestrijding in de ruimste zin van het woord: de behoeftige mens financieel steunen, de medemens die in nood verkeert te helpen weer een plek in de maatschappij te geven. Dit is in ongeveer gelijke delen gericht op lokale ondersteuning, landelijke en internationale.

Steun in eigen omgeving vraagt steeds meer aandacht en daadwerkelijke bijstand.

Daarom wordt met behulp van de plaatselijke overheid meer en meer bij de doelgroep onder de aandacht gebracht wat de mogelijkheden zijn van ondersteuning door de diaconie.

De steun buiten ons gezichtsveld wordt geheel uitgevoerd door de werkzaamheden van de *landelijke actie 'Kerk in Actie'*. Bij internationale hulp denken we momenteel met name aan het wereldwijde vluchtelingenprobleem en blijven we alert op andere actuele ontwikkelingen. In overleg met de kerkenraad wordt er een jaarlijkse lijst ANBI-goedgekeurde doelen ondersteund. Ook ontwikkelt de diaconie activiteiten die kunnen leiden tot meer samenhang binnen en diaconale betrokkenheid van de gemeente. Voorts heeft zij haar rol tot ondersteuning van de voortgang van de erediensten.

De diaconie is in staat om haar taak uit te oefenen door het bijeen brengen van middelen uit de wekelijkse collectes in de eredienst en uit giften, maar vooral uit de opbrengsten (huur en pachtgelden) van haar bezittingen in onroerend goed. Inkomsten uit rente is tot een minimum gedaald.

Beheer van goederen

Beheer en exploitatie van onroerend goed gebeurt in samenspraak met de rentmeester van het KKG (Kantoor der Kerkelijke Goederen). Daarbij is, vanuit een Bijbels besef van duurzaam rentmeesterschap voor de schepping, het beleid gericht op het in stand houden van agrarische bedrijven die op een duurzame manier produceren. Ook trachten wij mogelijkheden te bieden voor bedrijven die mogelijk wat uitbreiding zouden wensen.

Bestuur

De diaconie heeft geen betaalde krachten in dienst, alles wordt door vrijwilligers uitgevoerd. Bestuurlijk zijn de voorzitter, een secretaris en een penningmeester actief. Controle over het financieel gevoerde beleid en beheer van de gelden, gebeurt door een erkende accountant. Leden kunnen daarin inzicht krijgen.

Toewerken naar een gemeente met diaconaal profiel?

De kerkenraad zal in de komende beleidsperiode de mogelijkheden onderzoeken om van haar diaconale taken een speerpunt van de gemeente te maken. Door meer nadruk te leggen op het maatschappelijke werk dat de gemeente binnen de burgerlijke gemeente maar ook daarbuiten ontplooit, kan de gemeente haar dienende rol in de samenleving vorm blijven geven. Ondanks de geringe behoefte aan pastorale ondersteuning, kan de gemeente door zich te profileren als diaconale gemeente toch uiting geven aan haar streven naar barmhartigheid en rechtvaardigheid. Samenwerking met andere maatschappelijke organisaties en/of aansluiting bij reeds bestaande initiatieven van andere gemeenten zal worden onderzocht.

2 Samenwerking

Samenwerking binnen onze regio

In alle aandachtsvelden en werkvormen die daarvoor gelegenheid bieden, zal intensieve samenwerking worden nagestreefd. De samenwerking met zustergemeenten is reeds in gang gezet en zal, waar mogelijk, worden geïntensiveerd. We houden daarbij een open oog voor verschillende mogelijke partners. De samenwerking is geen doel op zich, maar dient ter versterking van de (te ondernemen) activiteiten; voorkomen van dubbel werk en vergroting van de opbouw van de gemeente. Van elkaar leren en versterken zijn daarbij sleutelwoorden. Het tweemaandelijks kerkblad Contact verstrekt voorlichting, informatie aan en voor gemeenteleden. Behalve de verschijning van het papieren kerkblad Contact wordt er gebruik gemaakt van digitale communicatie middelen. Zo is Contact ook digitaal beschikbaar via de website van de kerk.

Ook hierbij zou, door concrete samenwerking met de naastliggende gemeente, het in de nabije toekomst mogelijk moeten zijn om een gezamenlijk kerkblad uit te geven. Daarbij beogen wij op dit moment een toekomstige samenvoeging van het kerkblad *De Walvis* van de Protestantse Gemeente Zeevang-Oudendijk en het kerkblad *Contact* van onze gemeente. We sluiten niet uit dat er op dit punt een grotere samenwerking zou kunnen ontstaan. Deze samenvoeging zal niet slechts de gemeenschapszin versterken, maar ook de besparing op inzet van mankracht is voor beide gemeenten interessant. Mochten zich ontwikkelingen voordoen richting een regionaal kerkblad waarin meerdere gemeenten participeren, dan zullen wij de mogelijkheden verkennen om hierin te participeren.

Een ander aspect van samenwerken betreft de predikantsplaats. Mocht onze gemeente in de toekomst vacant worden, dan willen wij nadrukkelijk de mogelijkheid verkennen om een predikant te beroepen samen met een direct naastgelegen gemeente. Ten gevolge van de krimpsituatie van de kerk zal het in de nabije toekomst nauwelijks nog mogelijk zijn zelfstandig een predikant te beroepen.

Oecumene

Afgezien van samenwerking binnen PKN-verband, willen wij de samenwerking met onze Rooms-Katholieke broeders en zusters in onze dorpen nadrukkelijk blijven stimuleren. De kerkenraad geeft daarvoor een zeker mandaat aan de Oecumenische Werkgroep, waarin onze gemeente en de Rooms-Katholieke regio *De Waterkant* participeren. Waar wij elkaar kunnen versterken in ons kerk-zijn en pastorale werk in onze dorpen, zullen wij dat niet nalaten.

3 Beheer (College van kerkrentmeesters)

De kerntaken van het College van Kerkrentmeesters zijn:

- Plaats en ruimte bieden waar de gemeente kan samenkomen.
- Het bekostigen van de predikantsplaats.
- Het jaarlijks uitzetten van de Actie Kerkbalans en die begeleiden.
- Het beheren en onderhouden van de kerkgebouwen en overige bezittingen.

De financiële situatie van de gemeente is verre van rooskleurig. Al vele jaren is een structureel tekort op de jaarrekening geconstateerd. In een kleine gemeente als de onze zal het moeilijk zijn middels acties de jaarlijkse tekorten aan te vullen. Hiervoor is hulp buiten de gemeente noodzakelijk om deze geloofsgemeenschap in stand te houden.

Jaarlijks wordt op het aanwezige bezit ingeteerd ondanks dat de eigendommen inkomsten genereren die voor instandhouding van gemeente en gebouwen van belang zijn. Het bezit bestaat uit landerijen en beleggingen. Realisering van genoemde doelen zal zo veel mogelijk uit eigen middelen moeten plaatsvinden waarbij sterke ondersteuning vanuit de diaconie, de Solidariteitskas van de PKN en zo mogelijk van de *Vereniging tot Behoud en Vermeerdering van Vrijzinnige Predikantsplaatsen in Noord-Holland* noodzakelijk is.

Zowel de aanvraag van subsidie als de begeleiding van de toegestane werkzaamheden worden begeleid door bureau SBKG te Leeuwarden. Het college van Kerkrentmeesters heeft daartoe opdracht gegeven omdat het proces van subsidieaanvraag tot uitvoering der werkzaamheden gedaan moet worden door een deskundige partij. Het hierboven genoemde bureau is aanzienlijk goedkoper dan monumentenzorg.

Afhankelijk van de genomen besluiten in de nu voorliggende beleidsperiode, zullen er voor de navolgende beleidsperiode structurele maatregelen nodig zijn om het voortbestaan van de gemeente zeker te stellen. Verwachte Inkomsten en uitgaven en de (renderende) bezittingen zullen in een meerjarenbegroting zichtbaar moeten worden en tot conclusies en acties moeten leiden. Echter een beslissing kan de kerkenraad slechts na ampel beraad met de gemeenteleden nemen.

Gebouwen

De Protestantse Gemeente Koggenland maakt gebruik van drie kerkgebouwen, te weten Ursem, Avenhorn en Berkhout. De wijze waarop de gemeente is of wordt gehuisvest is geen doel op zich maar dient ondersteunend te zijn aan de wijze waarop we gemeente willen zijn. De meeste mensen in onze gemeente vinden een kerkgebouw de meest geëigende ruimte voor het houden van de eredienst.

Er wordt thans gebruikt gemaakt van Avenhorn (eigendom, beheerd door Stichting de Groene Toren), van Berkhout (huur, in eigendom van Stichting Berkhouterkerk) en van Ursem (eigendom). De drie hierboven genoemde kerken verschillen in grootte en uitstraling. Dit buiten we uit bij het organiseren van de diverse activiteiten. De kerken Ursem en Avenhorn, die in eigendom van onze kerkelijke gemeente zijn, zijn als beschermde rijksmonumenten geregistreerd, evenals het orgel in de kerk van Ursem.

Vanuit de apostolaire opdracht die wij als gemeente op ons genomen hebben zal het voortzetten van het pastoraat prevaleren boven de instandhouding van gebouwen. Wijziging in eigendomsposities of afstoten van gebouwen zal tot de mogelijkheden moeten gaan behoren. De kerkenraad zal zich de komende jaren dan ook moeten beraden of er afscheid genomen moet worden van één of zelfs twee kerkgebouwen en zal daartoe in deze beleidsperiode een voorstel formuleren. Dit besluit zal slechts na uitvoerige communicatie en overleg met de gehele gemeente genomen worden.

De ligging van de kerken Avenhorn en Ursem is solitair en omgeven door begraafplaatsen waardoor herbestemming op problemen stuit. Een mogelijkheid zou zijn om genoemde gebouwen als cultureel bezit van de gehele plaatselijke bevolking te laten functioneren, al moeten we ook deze mogelijkheid niet overschatten. Onderzocht wordt of de Stichting Noord-Hollandse Kerken enige betekenis kan hebben voor ons beleid ten aanzien van de kerken Avenhorn en Ursem.

Kerkelijk bureau

Intensief wil de kerkenraad zich inzetten om te komen tot het instellen van een kerkelijk bureau in samenwerking met meerdere gemeenten zodat de administratieve taken, die verbonden zijn aan het kerkelijk werk, te alle tijde gecontinueerd worden. Het elkaar bijstaan en vervangen is hierbij ook een belangrijke factor

4 Pastorale zorg

De kerkenraad van de Protestantse Gemeente Koggenland zal zich ervoor inzetten de onderlinge zorg en het onderlinge gesprek te bevorderen. Dit dient niet alleen gedragen te worden door de predikant, doch ook door aanspreekpunten binnen de woonkernen. Deze korte lijn naar de ouderlingen of pastorale contactpersonen, kan dan doorgetrokken worden naar de predikant. Nieuw ingekomen leden zullen zo spoedig mogelijk worden bezocht.

De predikant heeft als hoofdtaak al hetgeen te doen tot opbouw van de gemeente waartoe gerekend wordt het houden van de (zondagse) erediensten en de pastorale zorg. Daarbij dient de kerkenraad in het oog te houden dat de predikant thans slecht een aanstelling van 0,4 fte heeft. Toch is voor de verzorging van het pastoraat en de eredienst van groot belang dat er een herkenbaar gezicht binnen de gemeente aanwezig is. Doel is de versterking van de gemeenschap die dan vanuit deze kracht beter in staat is haar taak in de kerk en de wereld te vervullen. Huisbezoek wordt gedaan, niet alleen als het nodig is maar ook 'zomaar', als men weet dat dit op prijs gesteld wordt. Dat principe blijft voorop staan. Wel leert de ervaring dat de vraag naar pastorale zorg in de klassiek-kerkelijke zin duidelijk afneemt in onze dorpen, vooral in de brede rand van onze gemeente. Het 'omzien naar elkaar' verloopt voor velen via andere maatschappelijke netwerken, zoals de Ouderenbond, de Vrouwen van Nu, de Zonnebloem. De kerk moet zich afvragen hoe zinvol het is naast deze bestaande netwerken nog haar eigen netwerk te bouwen, los van deze. Zij kan de samenwerking zoeken met genoemde. Daarnaast kan zij zich ook, deels 'ontslagen' van deze klassieke taak, juist richten op andere doelgroepen en activiteiten.

Verzorgingshuizen

In 'De Berkenhof' te Berkhout wordt éénmaal per maand een kerkdienst gehouden beurtelings Rooms-Katholiek en Protestants. 'De Rustenburcht' te Ursem kent een wekelijkse viering, waarbij de predikant (gezien het zeer geringe aantal protestanten in het huis) eens in de zes weken de dienst verzorgt. In beide huizen functioneren de diensten goed als 'contactmoment' tussen de pastor en de gemeenteleden die hier wonen. De verantwoordelijkheid voor het organiseren van de diensten ligt bij de Oecumenische Werkgroep.

5 Eredienst

De zondagse viering

In de eredienst gaat het erom ons mens-zijn te plaatsen in een groot en goddelijk verband, waarbij niet voorbij gegaan wordt aan de mens in zijn dagelijks leven. Door variatie in de diensten aan te brengen kunnen we dit gestalte geven. Gedacht kan worden aan een serie diensten met een bepaald thema, aangevuld met een filmavond, een themadienst naar aanleiding van een literair werk, beeldende kunst of andere bronnen.

Omdat de gemeente een kleine predikantsplaats heeft, zal de praktijk met veel gastpredikanten blijven bestaan de komende jaren. Daarbinnen streven wij naar continuïteit in de vorm van de diensten, maar ook naar een zekere variatie in kerkelijke ligging, om de verschillen aan geloofsopvatting in onze gemeente te blijven bedienen. Sommige predikanten kunnen juist met het oog op een thema, of een inhoudelijke specialiteit, benaderd worden.

Liturgie, zang en muziek

De liturgie is de leidraad voor de vieringen binnen de gemeente. De dienstboeken I en II van de Protestantse Kerk (1998 resp. 2004) en het nieuwe Liedboek (2013) zijn uitgangspunt voor de inrichting van de erediensten. Het lied is een zeer belangrijk onderdeel van de eredienst, het

zingen van een lied wordt ook vaak genoemd 'dubbel bidden' (volgens Augustinus' woord *Qui bene cantat bis orat*). *Gesang ist dasein*: het blijkt van betekenis welke liederen je ooit hebt meegekregen. Tegelijkertijd willen we niet blijven stilstaan, maar meebewegen in muzikale en liturgische ontwikkelingen. Ten aanzien van zang en muziek is samenwerking met de naastliggende gemeente in gang gezet en kan waar mogelijk worden geïntensiveerd.

In de eredienst is een zeer belangrijke taak weggelegd voor de organist die de gemeentezang stimulerend moet begeleiden, zodat ook de onbekende liederen uit het Liedboek de gemeente eigen worden.

6 Kerkenraad

Het voldoen aan de minimale bezetting van een kerkenraad met zeven ambtsdaggers lijkt voor deze beleidsperiode nog niet een urgent probleem te worden. Wel blijft de kerkenraad samenwerking met buurgemeentes onderzoeken, zodat wanneer er 'gaten' vallen waarvoor geen achterwacht is in de eigen gemeente, de samenwerking met de kerkenraden bij de buurgemeentes gezocht kan worden. Waar mogelijk wil de kerkenraad ook samenwerking zoeken met het oog op verlichting van mankracht.

De kerkenraad streeft ernaar dat onder zijn ambtsdragers de verschillende dorpen uit onze gemeente zoveel mogelijk vertegenwoordigd zijn.

Speerpunten 2018-2023

De speerpunten voor de beleidsperiode 2018-2023 zijn:

- 1 Instandhouding van de gemeente in een sterk veranderende wereld.
- 2 Verkennen of een 'diaconaal gemeenteprofiel' voor de navolgende beleidsperiode meer toekomstperspectief biedt dan een 'klassiek' apostolair-pastoraal profiel.
- 3 Samenwerking met buurgemeentes nader gestalte geven, gericht op het samen sterker zijn.
- 4 Participeren in bovenplaatselijke vormen van samenwerking met het oog op de instandhouding en maatschappelijke relevantie van de Protestantse Kerk in West-Friesland.
- 5 Onderzoeken of het behoud van drie gebouwen als vierplek nog aansluit bij de behoeften en capaciteiten van onze kleine gemeente.

Als uitgangspunten worden hierbij verondersteld:

- Omgaan met en reageren op krimp en op de veranderende rol van de kerk
- Verantwoord meerjarenbeleid inzake de financiën en bezittingen

De kerkenraad zal haar beleidsvoornemens en besluiten communiceren met de gemeente, de consequenties die samenhangen met de krimp, de intensieve samenwerking met de naastliggende gemeenten, het aanzien van de kerk is in zijn totaliteit daarmee gemoeid. Intensieve communicatie verhoogt de begripsvorming en daarmee het draagvlak en de saamhorigheid binnen de gemeente.

Beleidsplancommissie 2017: Joke Admiraal-Haksteen, Rosalien van Dolder, Margreth Hellenberg-van Zanten, ds. Oane Reitsma, Ria Zomer-van Klaveren

Vastgesteld door de Kerkenraad op 8 november 2017.